

LABORE ET ZELO

ОСВІТНІЙ ПРОСТІР БЕЗ УПЕРЕДЖЕНЬ

Обсяг: 4 кредити ЄКТС

Семестр: осінній

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Філоненко Олена Станіславівна
Контакти	Е-mail: filonenko.os@ndu.edu.ua , тел.: (068) 1311472
Робоче місце	Кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту, аудиторія 233 навчального корпусу №2
Години консультацій	Понеділок 13.00 -14.00

Опис курсу

Навчальна дисципліна «Освітній простір без упереджень» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти здатності створювати безпечне, недискримінаційне освітнє середовище, засноване на принципах рівності, поваги до різноманітності та прав людини.

Курс орієнтований на розвиток професійної готовності до запобігання упередженням, стереотипам, дискримінації в освітньому процесі.

Завдання навчальної дисципліни:

- формувати ціннісне ставлення до рівності, гідності та прав людини;
- розвивати здатність розпізнавати прояви упереджень, стереотипів і дискримінації;
- формувати навички створення інклюзивного та безпечного освітнього середовища;
- розвивати емпатію, толерантність і міжкультурну компетентність;
- формувати вміння попереджувати та вирішувати конфлікти, протидіяти булінгу;
- удосконалювати навички демократичної комунікації з учнями, батьками, колегами;
- формувати здатність використовувати недискримінаційні підходи в освітньому процесі

ЗЗСО.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє досягненню здобувачами таких **результатів навчання**:

- збирати, інтерпретувати, оцінювати, застосовувати дані.
- доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію.
- створювати сприятливе, комфортне, безпечне, здоров'язбережувальне освітнє середовище для здобувачів освіти.
- формувати ціннісні орієнтації, навички толерантної поведінки та протидії булінгу в здобувачів освіти на засадах педагогіки партнерства.
- передбачати можливі реакції учнів на певні педагогічні впливи, відчувати їхній емоційний стан, виявляти гнучкість під час вибору методів педагогічного впливу з урахуванням індивідуальних і вікових особливостей учнів.
- організовувати партнерську взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу, керувати розвитком: власним і учнів, усвідомлюючи цінності громадянського суспільства.

- виявляти професійну мобільність та здатність до адаптації й самовдосконалення в професійній діяльності.

Мета курсу

Формування у здобувачів вищої освіти здатності проєктувати та реалізовувати освітній процес у ЗЗСО без упереджень, забезпечуючи рівні можливості для всіх учнів, повагу до різноманітності та створення безпечного освітнього середовища.

Вивчення дисципліни сприяє набуттю здобувачами **компетентностей**:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- здатність поважати мультикультурність у процесі соціальної взаємодії.
- здатність до роботи в команді: взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу в різних формах.
- здатність виявляти, аналізувати, комплексно вирішувати проблеми, формулювати власну думку, уміти аргументувати.
- здатність управляти емоціями, виявляти стійкість, стресостійкість та гнучкість, проявляти лідерські якості, управляти конфліктами.
- здатність розробляти, організовувати, забезпечувати якісне виконання завдань і їх оцінювання.
- здатність планувати, моделювати, реалізовувати, аналізувати, коригувати освітній процес; пізнавальну діяльність, розвивати критичне мислення, формувати ціннісні орієнтації здобувачів освіти на засадах партнерської взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу, у тому числі й з дітьми з особливими освітніми потребами.
- здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, знаходити, оцінювати та використовувати інформацію під час професійної діяльності.
- здатність доносити інформацію до всіх учасників освітнього процесу, упроваджувати власний досвід на практиці, нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних навчальних ситуаціях.
- здатність адаптуватися до змін під час професійної діяльності, бути спроможним до професійної мобільності та самовдосконалення.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій та практичних занять, організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах. Під час вивчення курсу будуть застосовані такі методи навчання : словесні (пояснення, розповідь, лекція, бесіда, навчальна дискусія), наочні (демонстрації), частково-пошуковий, аналізу та синтезу, узагальнення, вправи; моделювання, створення ситуацій зацікавленості. Перевірка теоретичного навчального матеріалу проводиться методами індивідуального та фронтального опитування. Крім того перевіряється виконання індивідуального навчального завдання та виконання практичних завдань

Для вивчення курсу студентам-бакалаврам необхідно мати смартфон, зареєструватися у Zoom, Messenger або Viber. Крім того, деякі форми індивідуального навчального завдання надсилаються через електронну пошту, то здобувачам вищої освіти потрібно мати доступ до мережі Інтернет.

Деякі теми можуть бути зараховані за результатами проходження дистанційних курсів і представленні сертифікату викладачу (неформальна освіта).

Навчання відбуватиметься аудиторно та на платформі Moodle у навчально-віртуальному середовищі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя УНІКОМ, тому здобувачам вищої освіти потрібно мати обліковий запис Google.

Організація навчання

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Освітній простір без упереджень НУШ	2	2
2.	Формування безпечного освітнього середовища	2	-
3.	Недискримінаційний підхід в організації освітнього простору ЗЗСО	4	2
4.	Гендерна чутливість в освіті	2	-
5.	Комунікація без дискримінації	2	-
6.	Форми й методи організації демократичного освітнього процесу в ЗЗСО	4	2
7.	Партнерська взаємодія у формуванні культури недискримінації	4	
Разом		20	6

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Освітній простір без упереджень НУШ	2	2
2.	Формування безпечного освітнього середовища	2	-
3.	Недискримінаційний підхід в організації освітнього простору ЗЗСО	4	2
4.	Гендерна чутливість в освіті	2	-
5.	Комунікація без дискримінації	2	-
6.	Форми й методи організації демократичного освітнього процесу в ЗЗСО	6	2
7.	Партнерська взаємодія у формуванні культури недискримінації	2	
Разом		20	6

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Освітній простір без упереджень НУШ	12	16
2.	Формування безпечного освітнього середовища	12	16
3.	Недискримінаційний підхід в організації освітнього простору ЗЗСО	12	16
4.	Гендерна чутливість в освіті	12	16
5.	Комунікація без дискримінації	12	16
6.	Форми й методи організації демократичного освітнього процесу в ЗЗСО	10	14

7.	Партнерська взаємодія у формуванні культури недискримінації	10	14
Разом		80	108

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

- на основі контролю засвоєних теоретичних знань і сформованих умінь під час занять: індивідуальне, фронтальне опитування; індивідуальне, групове виконання вправ (формувальне оцінювання);

- на основі виконання підсумкових завдань: індивідуальне навчальне завдання з його представленням;

- на основі виконання контрольних робіт;

- на основі самостійної роботи студентів: критеріями оцінювання самостійної роботи здобувачів є: рівень знань; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки, наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.

Отримані бали сумуються і студент отримує від 0 до 100 балів.

Критерії поточного оцінювання:

Відмінно – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв’язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили у процесі вивчення навчальної дисципліни.

Добре – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об’єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

Задовільно – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв’язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв’язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент здатен на рецензію відповіді іншого студента; здатен опрацювати матеріал самостійно.

Незадовільно – студент виявляє недостатні знання і розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідь містить суттєві помилки, недостатньо осмислена.

Бали	Результат навчання, що оцінюється
20	Індивідуальне навчальне завдання Оцінюється: відповідність поставленій меті та завданням - 5 б. , аналіз і оцінка інформації - 5 б. , побудова суджень - 3 б. , наявність висновків - 5 б. , правильність оформлення інформаційних джерел - 2 б.

10	Представлення індивідуального навчального завдання. Оцінюється: використані методи й засоби – 4 б., подача матеріалу – 4 б., самоаналіз – 2 б.
50	Виконання практичних завдань. Оцінюється: використані методи, прийоми й засоби навчання – 10 б., здатність до організації взаємодії з учасниками освітнього процесу в різних формах – 20 б., подача матеріалу – 10 б., самоаналіз – 10 б.
20	Контрольна робота (тестовий контроль)
100	Разом

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладача та перейти до безпечного місця.

Відвідування та участь у практичних заняттях з курсу є обов'язковими (за виключенням студентів індивідуальної форми навчання). Для студентів індивідуальної форми навчання необхідно на початку семестру узгодити з викладачем графік індивідуальної роботи та консультацій.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Академічна заборгованість. Крайньою межею здачі індивідуального навчального завдання є три дні до дати екзамену. Після цієї дати завдання приймаються, але оцінюються лише у випадку перескладання екзамену.

Перескладання питань практичних занять можливе лише один раз на тиждень, який передуює екзамену, тільки за умови отримання негативної оцінки, якщо студент не міг з'явитися на заняття у зв'язку з хворобою чи у зв'язку з іншою поважною причиною, що має бути підтверджено відповідним документом (довідка з лікувального закладу, заява на ім'я декана про причину та строк відсутності на заняттях тощо). Дозвіл на пропуск занять з причин, що завчасно відомі і є поважними, студент може отримати, подавши необхідну заяву в деканат.

Перескладання екзамену відбувається за графіком, визначеним деканатом. Переоцінка з метою підвищення позитивної оцінки не допускається, за винятком відсутності на заняттях у зв'язку з поважною причиною, про що йшлося вище.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність»

(http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozennia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової,

творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності за чинними нормативними документами.

Мобільні пристрої на занятті використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf) університету, а також принципів і правил поведінки, визначених у Етичному кодексі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etichkodeks.pdf).

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.

Література:

Основна:

1. Впровадження моделі «Школа вільна від насильства» в закладах освіти / Андрєєнкова В. Л., Бондар В. І., Войцях Т. В. та ін. К. 2023. 160 с.
2. Гордієнко Т.В., Філоненко О.С., Бобро А.А. Особливості інклюзивного навчання здобувачів початкової освіти «*Наукові записки: Серія: Психолого-педагогічні науки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*» / за заг. ред. В. В. Бурназової. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. № 3. С.123-134.
3. Гордієнко Т.В., Філоненко О.С., Урахування індивідуальних особливостей учнів з особливими освітніми потребами в освітньому процесі початкової школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. праць*. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип 77. Т.2 С. 54-58.
4. Гордієнко Т.В., Філоненко О.С. Формування толерантного вчителя початкових класів у контексті майбутньої професійної діяльності. *Наукові записки: Серія: Психолого-педагогічні науки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2025. № 2. С.182-190.
5. Гущина Н. І. Нова українська школа: організація позаурочної діяльності в початковій школі на засадах партнерської взаємодії учасників освітнього процесу : навч.-метод. посібник. Видавничий дім «Освіта», 2021. 160 с.
6. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (дата звернення: 27.04. 2025).
7. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text> (дата звернення: 27.04. 2025).
8. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник/ Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с.
9. Компетентності для культури демократії – Живемо разом як рівноправні громадяни в культурно багатоманітному демократичному суспільстві. URL : <https://rm.coe.int/version-ukrainienne-240418/16807c886e>. (дата звернення: 27.04. 2025).
10. Конвенція ООН про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 27.04. 2025).
11. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.04. 2025).
12. Косенко Д. Новий освітній простір. Мотивуючий простір. Інформаційний посібник. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/407/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf (дата

звернення: 27.04. 2025).

13. Моделювання освітнього простору в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»: методичні рекомендації / Укл. Т. В. Деміракі, за заг. ред. В. В. Стойкової. Миколаїв : ОІППО, 2018. 36 с.

14. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.

15. Права людини для дітей: посібник для вчителів та тренерів / Денисенко Л. В., Дзюбій О.А. К.: Час Друку, 2011. 260 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ghnayZmLMxNSpAcE2ySrWg5-q2ZjqFI0/view> (дата звернення: 27.04. 2025).

16. Філоненко О.С. Демократичні основи організації освітнього процесу в початковій школі: методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю АЗ Початкова освіта. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2025. – 72 с.

17. Ціннісні орієнтири сучасної української школи . URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentasia-Roman-Stesichin.pdf> (дата звернення: 27.04. 2025).

Додаткова:

1. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. К. : Алатон, 2020. 64 с.

2. Виховні аспекти педагогічної діяльності у сучасній школі : навчально-методичний посібник. Л. О. Дубровська, В. Л. Дубровський, О. С.Філоненко / за ред. Є. І. Коваленко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, Видання -3-тє, перер. та доп., 2015. 160 с.

3. Вплив кольору на емоційний стан людини. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/e39dc954-af0d-4a36-babf-86895dac5057/content> (дата звернення: 20.04. 2025).

4. Гавлітіна Тетяна Наскрізне виховання цінностей у новій українській школі. Нова педагогічна думка. 2020. № 2 (102). С. 141- 145.

5. Кривонос О. Виховання громадянських якостей школярів у новій українській школі. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/8-1.pdf> (дата звернення: 20.04. 2025).

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека НДУ імені Миколи Гоголя. URL: <http://lib.ndu.edu.ua> (дата звернення: 20.04. 2025).

2. Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/> (дата звернення: 20.04. 2025).

3. Єдине освітнє інформаційне вікно України. URL: <http://www.osvita.com> (дата звернення: 20.04. 2025).

4. Інформаційний портал «Знання». URL: <http://znannya.info> (дата звернення: 20.04. 2025).

5. Концепція НУШ. URL: <http://surl.li/bizau> (дата звернення: 20.04. 2025).

6. На Урок. URL: <https://naurok.com.ua/> (дата звернення: 20.04. 2025).

7. Освіта в Україні та за кордоном (новини освіти, конкурси, олімпіади, корисні посилання, початкова освіта, середня освіта, вища освіта). URL: <http://osvita.ua> (дата звернення: 20.04. 2025).

8. Освіта UA. URL: <http://osvita.ua> (дата звернення: 20.04. 2025).

9. Освіта і Наука. URL: <http://surl.li/bizaz> (дата звернення: 20.04. 2025).

10. Освіторія. URL: <https://osvitoria.media/>. URL: (дата звернення: 20.04. 2025).

11. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 20.04. 2025).